

EESTI VAPIKEELEST

Kaua aega peeti eesti keele ainumõeldavaks vormiks ametlikku kirjakeelt. Tänapäeval oleme aru saanud, et elavas ja arenevas keeles on tähtsad ka allkeeled, alates murrakutest ja lõpetades noorte slängiga. Allkeeltest on kirjutatud artikleid ning nendest on räägitud raadio keelesaadetes.

Üks allkeeli, millest ei ole aga seni veel räägitud ega kirjutatud, on vappide kirjeldamiseks kasutatav heraldikakeel ehk vapikeel, mille olemasolust või selle puudumisest avalikkus midagi ei tea. Kuidas eesti keeles kirjeldatakse enamat kui paarisada valla, üle kolmekümne linna ja viieteistkümne maakonna vappi, kõnelemata Eesti Vabariigi riigivapist? Üks on selge, et eesti vapikeele vajalikkuse dikteerib kõigepealt meie kultuuri ja keele kuulumine Euroopa kultuuriruumi, mille üks komponendid on heraldika selle kõikides avaldumisvormides. Ükskõik millisesse Euroopas kõneldavasse keelde saab Eesti Vabariigi maakondade, linnade ja valdade vappide kirjeldusi tõlkida korrektselt vaid siis, kui need on juba algkeeles korrektsed.

Mis on korrastatud vapikeele tunnuseks? Kõigepealt kirjeldatakse heraldilist vappi ühe võimalikult lühikese ja võimalikult täpse lausega. Sellise lause koostamine nõuab kindlate, üheselt arusaadavate heraldiliste terminite kasutamist. Heraldiline süntaks eeldab vapipildi väljade, kujundite ja figuuride kirjeldamise järjekorda ehk hierarhiat. Õigesti paigutatud kujundite või figuuride asukohta eraldi ei kirjeldata. Vapi kirjeldamise (blasoneerimise) hierarhia tugineb omakorda vapikilbi geograafia-

le ja selle mõtteliselt või tegelikult jaotatud osade järjekorrale. Kõigepealt jaguneb kilbiväli vertikaalselt paremaks ja vasakuks tiivaks ning horisontaalselt ülemiseks ja alumiseks väljaks. Kilbi parem ja ülemine osa on õilsamad, nende vastasväljad vähemõilsad. Üksikud vapikujundid või figuurid paigutatakse reeglipäraselt kilbi parem-ülemisse veerandisse. See traditsioon pärineb nn elavate vappide ajajärgust, mil rüütli vasakus käes hoitava kilbi parem pool koos sellel kujutatud figuuriga oli lahingus vastasele otsekohe nähtav ja identifitseeriv. Seda aspekti rõhutas veelgi kilbikandja liikumissuunaga ühtivalt kujutatud vapilooma või -linnu asend. Vapikirjelduses mainitakse eraldi vapikujundi mitteheraldilist asukohta või asendit.

Heraldikakeele üheks allikaks olid keskaegses Lääne-Euroopas suurtel pidustustel trubaduuride, minnesingerite ja menestrelide esitatud saagade, eeposte ja kurtuaassete värssromaanide kangelaste relvade, kilpide, kiivrite ja lipuodade kirjeldused. Kirjeldustes kasutatud nimetused moodustasid ka olulise osa kilpe valmistanud kilbi-meistrite (blasoniiride) ja kilpidele pilte maalinud kunstnike ametialasest sõnavarast. Figuuride ja kujundite tähistamiseks kasutatud nimetused väljendasid kasutatud piltide välist sarnasust sama nimetust kandvate reaalsete objektidega, kuid mitte objekti ennast. Nii nimetati kilbile maalitud laia rõhtsat triipu *palgiks*, sest see sarnanes palgiga. Maja katuse sarikat meenutav vinkel oli *sarikas*, lai püsttriip *vai*. Enam vastasid reaalsele algmotiivile

kilbile maalitud loomade, lindude ja tehisasjade nimetused. Siit pärineb meil palju vaidlust ja arusaamatust tekitanud termin *leopard*, millega eristati leopardi moodi hiilivat ja otsavaatavat lõvi ründavast lõvist.

Kilpide kirjeldamine oleks jäänud keskaja lingvistiliseks episoodiks, kui dekoreeritud kilpi ei oleks hakatud õigusliku salamärgina pitsatisse lõikama ja kui sellest ei oleks XIII sajandi esimesel poolel kujunenud tänapäeva mõistes vapp. Mõiste ise tekkis küll alles XV sajandi algul. XIII sajandi keskel anti kilbipiltide registreerimine ülesandeks turniiridel osalejate nimekirja koostavatele ja kogu ettevõtmist läbiviivatele heerolditele. Võistlevate rüütlite nimede väljahõikamisega kirjeldati pealtvaatajatele ka nende kilbi ja relvade dekoratsioone. Heeroldid kasutasid spikrit (*aides-memories*), millele relvade kirjeldus oli kirjutatud ühe lausega. Hiljem kanti kirjeldused spikrilt vapirulladele ja vapiraamatutesse. Vapi õigusliku sümboli tähtsustamisel hakati selle kirjalikku registreerimist vapijoonises, mis olid sageli visandlikud ja detailides ebatäpsed, olulisemaks pidama. Kirjelduse järgi võis vappi alati endisel kujul taastada.

Menestrelid esitasid oma eeposed ja romaaniid Lääne-Frangi riigi alal ladina ja germaani keele segunemise tulemusena tekkinud vanaprantsuse keeles. Samast keelest pärinevad kilbimeistrite ja kunstnike slängis kasutatud heraldilised terminid. Palk on *fesse*, sariakas *chevron*, vai *pal*, leopard on *leopard*, *liepart*, *liepardel* või *lupart* ja lõvi on *leon*, *lion* või *lion rampant*. Vapinduse arenedes ja kinnistudes kujunes vanaprantsuse keelest Lääne-Euroopa heeroldite vapikeel. Kuigi uusajal hakkasid seda välja vahetama tekkivad rahvuskeeled, on see tänapäevani jäänud ajalooliseks vapikeeleks ehk nn heraldiliseks teaduskeeleks. Rahvuslikes heraldikakeeltes on vappide kirjel-

damise alusterminid, värvide ehk tinktuuride, karusnahkade, heeroldipiltide, vapiloomade ja -lindude, tehiste, figuuride asendite, paigutuste jmt nimetused küll omakeelsed, kuid nende tõlkimisel lähtuti sageli vanaprantsuskeelsete terminite klassifitseerimise loogikast. Heeroldipiltide (palgi, sarika, vaia jt) aluseks on valdavalt arhitektuurised detailid, kilbi geograafia (päis, südaväli, nabaväli, jalus) lähtub inimesest jne. Erandiks on inglise vapikeel, milles kasutatakse peaaegu identseid vanaprantsuse mõisteid, kuigi nende kirja pilt võib osaliselt algvormist erineda. Näiteks vanaprantsuse keeles on sinine *azur*, inglise keeles *azure*, otsavaatav *gardant*, inglise keeles *guardant* jne. Vanaprantsuse keele kodumaal Prantsusmaal praktiseeritakse aga ajaloolisest heraldikakeelest erinevat heraldilist terminoloogiat.

Vanaprantsuse keele kõrval kasutati endise Ida-Frangi alal tekkinud Saksa riigis vappide kirjeldamisel ka vanaülemsaksi keelt. Sajanditepikkuse kiltlustatuse tõttu sellest ühtset saksa heraldikakeelt ei kujunenud. Alles XIX sajandil koostas Preisi heraldik Maximilian Gritzner saksakeelse heraldikakäsitluse ja vapi kirjeldamise reeglid.

Eesti vapikeele järele tekkis vajadus ajavahemikul 1919–1925, mil tegeldi Eesti Vabariigi riigivapi otsimisega. Ajuti teravaks kujunenud diskussioonis üritasid rahvusluse kõrglainest haaratud kunstnikud ja poliitikud leida riigivapile midagi eestilikku etnograafiast. Erilisi tulemusi see pikaleveninud otsing ei andnud ning riigivapile nõutavatest kriteeriumidest ja heraldilisest järjepidevusest lähtudes kinnitati Eesti Vabariigi vapiks ikkagi saksapärase lõvidega kilp. Ka vapi kirjeldamiseks ei olnud võimalik leida midagi originaalset ja saksa keele eeskujust lähtudes oli see järgmine: ...*riigivapiks on kuldse põhjaga kilbil kolm sinist leopardi*.

Eesti rahvuslikku vapindust elavdas 1920. aastatel seni kasutatud linnavappide heraldiline korrastamine ja maakonnavappide loomine. Algaja vapikultuuriga riigis pöörati aga suuremat tähelepanu vappide kunstilisele küljele, nende eestikeelseks kirjeldamiseks vajalike reeglite ja terminite väljatöötamist ei peetud oluliseks. Vappe kirjeldati nii, nagu neid nähti, ja tulemuseks saadi kohmakas, veniv ning mitmest lausest koosnev blasonering. Kirju pildiga vapi kirjeldamisel püüti figuuride asukohta ning asendit esitada võimalikult täpselt, mainides selles isegi tühjaks jäävaid välju.

1930. aastatel detailidega ja värvidega ülekoormatud maakonnavapid joonistati heraldiliselt lihtsamaks. Endiselt ei pööratud mingit tähelepanu vappide heraldilisele kirjeldamisele ja uute maakonnavappide blasoneringud kinnitati 5. veebruaril 1937 Konstantin Pätsi otsustega jätkuvalt venivate ja kohmakatena. Selleaegse vapikeele stiili ilmekaks näiteks on ühe vapifiguuriga Pärnumaa vapp, mille kirjeldamiseks kasutati kahte lauset: *Vapil on kuldsele väljal paremale pöördud püstitõusnud must karu, laiali küüntega ja väljasirutatud keelega. Karu silm, kihvad ja küüned on valged, keel punane.* Keeleliselt kohmakana mõjub kirjelduse kordavalt alalütlevas käändes algus, mis rõhutab vapina kilpi, mitte kilpi koos sellel kujutatud pildiga. Karu küüned, silma, kihvade ja keele värvuse kirjeldamine oli tarbetu detailsus. Eksimuseks oli veel hõbedase asemel valge värvi mainimine. Et kiskjaid kujutataksegi ründavas asendis, oli karu poosi rõhutamine üleliigne. Heraldiliselt korrektne Pärnumaa vapi kirjeldus oleks olnud järgmine: *Pärnumaa vapiks on kuldsele kilbil must karu.*

Kahe lausega kirjeldati veel Valgamaa ja Saaremaa vappi. Viljandimaa, Tartumaa ja Järvamaa vapi blasoneerimiseks kasutati kolme lauset. Virumaa

vapi kirjeldamisel läks vaja koguni nelja lauset. Ühest lausest piisas vaid Harjumaa, Võrumaa, Petserimaa ja Läänemaa vapi kirjeldamisel.

Et maakondade ja linnade vappidel kujutati enamasti looduslikke ja tehisklikke figuure, siis geomeetriliste heeroldipiltide kirjeldamiseks vajalikke termineid polnud tarvis. Esmakordselt esinevad heeroldipiltide nimetused 1937. aastal ilmunud Eesti Entsüklopeedia VIII köites märksõna *vapp* juurde lisatud XXXIX tahvilil. Tahvel kopeeriti Mayersi entsüklopeediast, sellel esitatud heeroldipiltide eestikeelsed nimetused *palk*, *vai*, *põikpalk*, *sarikas*, *servis*, *siseveerik* jt tõlkis artikli autor Tartu linnaarhivaar Erik Tender saksa keelest (*Balken*, *Pfahl*, *Schrägbalken*, *Sparren*, *Bord*, *Innenbord*). Saksa keelest olid tõlgitud veel kilbijaotusi tähistavad mõisted *jaostatud* (*geteilt*), *lõhusatud* (*gespalten*), *nelitatud* (*geviert*), *malestatud* (*geschacht*). Heeroldipildi lähedal asuvate allpiltide kirjeldamiseks tuletas Tender termini *kaasastatud*, kiilukujuliselt jaotatud kilbiväli oli *siilakustatud*.

Peaaegu pooleks sajandiks katkestatud Eesti vapinduse taassünni võib paigutada 1988. aastasse, kui eestiaegsed vapid toodi Tallinna vanalinna päeval avalikkuse ette. Sama aasta 18. novembri Sirbis ja Vasaras ilmus ajaloolase Hannes Walteri artikkel „Eesti vapi lugu”, milles ta käsitles aastakümneid keelatud Eesti vapi saamist ning sellel olevate vapilõvide kirjeldamist. Hannes Walter arvas, et vapil bioloogiliselt äratuntavaid lõvisid peaks kirjeldamagi lõvidena, mitte leopardidena. Artikli lõpetas ta ettepanekuga kirjeldada Eesti vappi järgmiselt: *kuldsele kilbil kolm sinist lõvi astuvas asendis ja kõrvale vaatamas.*

Tolleaegse Ülemnõukogu Presiidiumi juurde loodud komisjon koostas Eesti Vabariigi riigivapi kirjelduse, mis avaldati 16. novembril 1990 Riigi Teata-

jas: *Eesti Vabariigi suurel vapil on kuld-
sel barokk-kilbil kolm sinist punase kee-
le ja hõbesilmadega leopardina kujuta-
tud lõvi, kes astuvad kilbi poolt vaada-
tes paremale, pilk vaataja poole. Kilpi
ümbritseb kolmelt küljelt vanik kahest
ristatud kuldsest tammeoksast.*

Vapikirjelduse algusest võis välja lugeda, et Eesti Vabariigil on veel mingi siin kirjeldamata vapp, millel omakorda paikneb kolme sinise lõviga kuldne kilp. Laiend *barokk* pidi täpsustama lõvide aluseks olevat rullitud nurkadega kilpi. Barokiajal ei kasutatud ainult ühte rullitud nurkadega kilbitüüpi, neid oli mitu. Pealegi ei pidanud kõik barokk-kilbid olema rullitud servadega. Ning lõpuks on barokk-kilp ka selle eritüüp kartuüş.

Terminoloogia ebakindlust väljendas laiend *leopardina*. Täpsustus *kilbi poolt vaadates paremale* on samuti heraldiliselt asjatundmatu. Üleliigsed olid vapilõvide silmade ja keele värvi kirjeldused. Jääb vaid üle küsida, miks kirjelduse koostajad ei vaevunud otsima heraldiliselt korraliku vapikirjeldusega 1925. aasta riigivapiseadust.

Pärast Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamist ja rahvusvahelise suhtlemise subjektiks saamist aastal 1991 tekkis vajadus kinnitada uus ajakohane riigivapi etalonkujutis. Koos etalonkujutise kujundamisega hakati ette valmistama uut riigivapiseaduse eelnõu. Järgmise aasta aprillis saatsid Tartu Heraldikaklubi ja Eesti Heraldikanõukogu liikmed Priit Herodes, Hannes Walter ja Margus Haavamägi eelnõu koostajatele ühiskirja, milles kritiseeriti blasoneringus esinevaid puudusi. Veel kord toodi esile kirjelduses esinevat liigset detailsust. Senise lõvide leopardidena kirjeldamise asemel esitati fraas: *kolm sinist sammuvat otsavaatavat lõvi (passant gardant)*. Vanaprantsuse terminite lisamisega taheti vapikirjeldus muuta heraldiliselt teaduslikumaks ja täpsemaks, kuigi tegelikult oleks piisa-

nud eestikeelsest sõnapaarist *sammuvat otsavaatavat*. Tähele panemata jäeti, et esitatud blasoneeriv fraas algas samuti alalütleva käändega ja kirjeldas siin vapina ainult kilpi. Hiljem juba eelnõus asendati kirjeldava fraasi alguses alalütlev saava käändega. 13. juunil 1993 kinnitas Riigikogu riigivapiseaduse selles esitatud vapikirjeldusega: *...riigivapiks on kuldsele kilbil kolm sinist sammuvat ja otsavaatavat (passant gardant) lõvi.*

Vapikeele taseme hindamiseks ei piisa riigivappi kirjeldavast lausest. Üks hindamiskriteeriumeid on rahvuskeelne teatmeteos. „Eesti entsüklopeedia” 1998. aastal väljaantud 10. köites on märksõna *vapp* koostajad loobunud Erik Tenderi esitatud terminitest ja leiutanud nende asemele uued ja lohisevad. Näiteks on kilbi jaotamist kirjeldavad põhiterminid *lõhustatud* ja *jaostatud* asendatud sõnapaaridega *pikuti jaotatud* ja *põigiti jaotatud*. Millegipärast on arvatud, et mõiste *vai* on kõlbmatu ja asendatud see nimetusega *püstpalk*. Kilbi keskelt lähtuvad teravnurksed jaotused, mille kohta Tender kasutas terminit *siilakustatud*, asendati terminiga *kiiljaotatud*. Lühem ja ratsionaalsem nimetus *oravik* muutus *oravanahaks*.

Entsüklopeediate esitatud heraldiliste mõistete ja terminite valik jääb pealispinnaliseks ega anna ülevaadet praktiseeritavast vapikeelest. Eestikeelsete vapikirjelduste taseme ja stiili hindamiseks leiab kõige enam näiteid ametlikult kinnitatud vallavappidest. Järgnevalt toodud näited on valitud suvaliselt, kuid nad annavad ülevaate levinumatest vigadest.

Lihula vallavapi kirjeldus on: *Põigiti müürihambuliselt poolitatud kilbi punasel ülemisel poolel on hõbedane piiskopimitra. Alumisel hõbedasel väljal on kilbi alumisest servast tõusev musta mõõga käepidemepoolne osa*. Esitatud blasonering jätkab traditsiooni kirjeldada

vappi kahe lausega. Kirjeldus on kohmakas, selles leidub tarbetuid täpsustusi. Mitra ongi piiskopi ametitunnus, seda ei ole vaja eraldi rõhutada. Mõõga käepidemepoolne osa on kirjeldatud *mõõgatüvisena*. Kilbiväljade asukohta ei kirjeldata, sest selle määrab kirjeldavas fraasis esitatud jaotuse tüüp (*jaostatud*) ja sellest tulenevalt väljade järjekord. Lihula vallavapi heraldiliselt korrastatud kirjeldus võiks olla järgmine: *Müürihammaslõikeliselt jaostatud kilbi punasel väljal hõbedane mitra, hõbedasel väljal must mõõgatüvis*.

Igati õnnestunud kujundusega Türi (liit)vallavapi kirjelduse teeb kõigepealt mitteheraldiliseks tarbetu algusfraas: *Heraldiline kirjeldus*. Kirjeldus koosneb jälle kahest lausest: *...rohelistel kilbil hõbedane rist. Selle peal punane südakilp, milles kuldne õun*. Vapi aluskilbile teise korrusena paigutatud kilbikese asukohta ei pea eraldi kirjeldama. Südakilbi pildi kirjeldamine on kohmakas. Vapi korrektne kirjeldus oleks: *Rohelistel kilbil hõbedane rist, punasel kilbikesel kuldne õun*.

Saku vapi blaseerimisel kasutatakse teist lauset kujundite värvi esitamiseks: *Rohelise kilbi ülalpoolel kolm adratera, alumisel poolel eesti õllekapp. Kujundid on hõbedased*. Heraldiliselt korrektne kirjeldus nõuab, et iga kujundi värv esitataks selle kujundi juures eraldi: *Rohelistel kilbil hõbedane õllekapp, päisväljal kolm hõbedast adratera*.

Kasepää vapi kirjeldamisel on korduvate kujundite asetuse tähistamiseks kasutatud valemit: *Kuldsel kilbil sinine päis ning kolm musta kirikukella 2+1*. Heraldiliste figuuride paigutust esitavas valemis ei kasutata plussmärki, vaid koolonit (2:1). Selles kirjelduses aga ei ole valemit vaja, sest keldade kolmnurkne asend lähtub reeglist. Kasepää vapi kirjeldus peaks olema: *Kuldsel kilbil kolm musta kella ja sinine päis*.

Kullamaa vapi kirjeldamisel esitatakse soome keelest laenatud mõistet *pügalrist*: *Kuldsel kilbil roheline pügalrist, mille keskel samasuunaline ja -kujuline väiksem pügalrist. Kaarlõikelisel rohelistel vapitüvel kuldraha*. Õige eestikeelne vaste on *sälkrist* (sm *pykälä* 'sälk'). Rohelistel sälkristil peab kilbiga sama värvi sälkristi esitama eraldi figuurina, kui seda saab kirjeldada rohelistest sälkristist väljalõigatud osana. Arusaamatust tekitab veel termin *vapitüvi*, millega kirjeldatakse tegelikult *päisele* vastanduvat *jalust*. Kuldraha on heraldikas *münt*. Kullamaa vapi kirjelduseks võiks olla: *Kuldsel kilbil õnes sälkrist, rohelistel kaarjalusel kuldne münt*.

Rägavere lihtsa kujundusega vallavappi kirjeldatakse jällegi kohmakalt: *Kuusklõikega põigiti poolitatud kilbi sinisel ülalpoolel hõbedane neljajaruline täht; kilbi alumine pool hõbedane*. Heraldiline värvireegel eeldab, et hõbedast tähtristi ei saagi kujutada hõbedasel kilbiväljal. Vapi hierarhiast lähtudes saaks vappi kirjeldada lihtsamalt: *Kuusklõikeliselt siniseks ja hõbedaseks jaostatud kilbil hõbedane täht*.

Esitatud näidete põhjal võib praktiseeritavat eesti vapikeelt hinnata korrastamatuks. Seda kinnitab ka Stephen Slateri „Täielik heraldikaraamat” (Tallinn, 2005). Eestikeelne tõlge esitab eesti heraldilist alussõnavara puudulikult. Kõigepealt jätkavad heraldiliste jaotuste põhimõisted *pikuti poolitatud, põigiti jaotatud, pikuti kolmestatud, põigiti kolmestatud, müürihambuline lõige, saagjas lõige* lohisevate sõnapaaride „traditsiooni”. Kahjuks on jällegi unustatud Tenderi heraldiliselt korrektsed vasted *lõhustatud, jaostatud, vaiastatud, palgistatud, müürihammaslõige, raudkübarlõige*. Toortõlkena esitatud terminid *lainjas, pilvelõige, kalasabataplõige* ja *leegilõige* vajaksid keelelist kohendamist. Inglisekeelse termini *Raguly* eestikeelse vastena esita-

tud *logiliinlõige* on tegelikult *okslõige*. Heeroldipiltide heraldilised nimetused ja ristide tüübid on esitatud raamatus primaarselt ingliskeelsetena, nende juurde lisatud eestikeelsed tõlked on sulgudes ja tagasihoidlikult peenemas kirjas. Eestikeelses raamatus oleks loomulik, et eestikeelsed terminid asuksid esikohal ja ingliskeelsed, või veelgi parem, vanaprantsuskeelsed, oleksid sulgudes. Leheküljel 78 on ingliskeelsed terminid *Bordure*, *Inescutcheon*, *Canton*, *Orle*, *Tressure*, *Billet*, *Lozenge* jäetud tõlkimata (nende heeroldipiltide eestikeelsed vasted on *servis*, *kilbike*, *nurk*, *kilbikese raam*, *raam*, *sindel*, *romb*).

Eesti vapinduses valitseb lingvistiline segadus, sest meil puudub oma korrastatud rahvuslik vapikeel. Esimeseks põhjuseks on jätkuvalt vapikeele teisejärguliseks pidamine. Vapp on eelkõige graafiliselt kujundatud pilt, mis peab vastama vapikunsti kaanonitele. Sellest tulenevalt dikteerivad Eesti vapindust kunstnikud ja disainerid, kes omakorda rõhutavad nn uusgootlikku vapistiili. Mõnikord minnakse gootlikkusega sedavõrd liiale, et moonutatakse ajaloolisi vappe ja uutel vappidel esitatakse figuure, mille heraldiline kirjeldamine muutub nende ülestiliseerituse tõttu raskeks või isegi võimatuks.

Teiseks põhjuseks on Eesti Vabariigis kõiki vappidega tegelejaid ühendava rahvusliku heraldikaseltsi puudumine. Just selline erialaselts saaks välja töötada ja praktiseerida heraldiliselt korrastatud vapikeelt.

Kolmandaks takistab mingil määral eesti vapikeele iseseisvat arengut valitsev keelepoliitika, milles lähtutakse nõudest, et esitatud mõisted ja terminid peavad vastama igas valdkonnas üheselt objektile või selle kujutamise viisile. Heraldikakeele eripära on aga vapikujundite ja vapifiguuride tähistamiseks kasutatavate nimetuste normkeelest erinev tarvitamine. See on ajalooliselt kujunenud traditsioon. Näiteks Prantsuse kuningate vapil kujutatud *liiliad* ei ole botaaniliselt liiliad, vaid iirised. Ja kes on näinud Saksa vapil kujutatud *kotkast* tegelikult taevast lennamas?

Eesti vapikeele taseme näitajaks saab olla see, kas riigivapil kujutatud lõvisid kirjeldame jätkuvalt *sammuvate ja otsavaatavate lõvidena* või *leopardidena*. Eesti vapikeel saab valmis hetkest, mil eesti vapikeele terminid ja reeglid leiavad tunnustuse normkeele juurde kuuluva erikeelena.

TIIT SAARE